

традицій, звичок, забобонів, задля притягнення селян до державного і господарського будівництва. Непоправної шкоди зазнала найвпливовіша частина ритуального життя селянської культури – календарна обрядовість (Різдвяний та Великодній цикли, Храмові свята, недільні служби та ін.).

Маючи на меті руйнування духовних цінностей українського народу, надзавданням комуністичної влади стало вироблення у молодого покоління атеїзму та антирелігійного цинізму.

Отже, нищення релігійності селян Роменщини в 20–30-х рр. ХХ ст. призвело до значного знищення духовно–культурного життя українського народу. Оголосивши війну релігії, дискредитувавши церкву, заборонивши релігійні свята та нав'язавши нову ідеологію, більшовицька влада трансформувала рівень духовності селянства до рівня класової моралі, виховала для себе покоління психологічно неповноцінних, але покірних рабів. Це стало остаточним підкоренням селян радянській владі.

Вірменська наукова інтелігенція міста Харкова (друга половина ХХ – поч. ХХІ ст.)

Сурен Кочарян

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

E-mail: skochar@mail.ru

У Харкові мешкають представники багатьох національностей та конфесій, які вносять свій внесок у розвиток усіх сфер життя міста та країни. З'ясування ролі видатних діячів із різних етнічних громад є важливим для загального розуміння історії культури та науки міста. Стаття присвячена науково-педагогічній діяльності харківських вірмен у другій половині ХХ ст. – на початку ХХІ ст. Щодо історіографії, то спеціальні дослідження з цієї тематики відсутні. Серед книг, що висвітлюють діяльності харківських вчених та педагогів вищої школи, найбільш інформативною є бібліографічний словник, який був виданий у 1998 році. Також важливими є видання, присвячені історії окремих вищих навчальних закладів. Все це свідчить щодо актуальності даної теми. Джерельною базою дослідження є статі та інтерв'ю в періодичних виданнях, офіційні сайти університетів, академій та інститутів та їх підрозділів, а також особисті сторінки науковців в мережі «Інтернет».

Серед харківських вірмен у цей період була ціла плеяда видатних науковців та педагогів. Засновником відомої наукової династії став визначний вчений та активний організатор вищої освіти, доктор технічних наук, професор П. П. Петросян. 56 років присвятив науковій та педагогічній діяльності його син О. П. Мчедлов-Петросян. В 1963–1999 рр. в Харківській державній академії культури працював доктор економічних наук, професор Е. Л. Лортікян.

У 1982–1988 рр. завідувачем кафедри торако-абдомінальної хірургії Харківського інституту удосконалення лікарів (з 1999 р. – Харківська медична академія післядипломної освіти, ХМАПО) був відомий хірург А. К. Флорікян (з 1988 р. – професор цієї кафедри) – доктор медичних наук, професор, почесний член Асоціації хірургів Вірменії, член Харківського товариства хірургів, лауреат Державної премії України. На 2009 р. у

ХМАПО працювали завідувач кафедри урології, кандидат медичних наук, доцент І. М. Антонян та завідувач кафедри дитячої анестезіології та інтенсивної терапії, доктор медичних наук, професор М. А. Георгіянц.

Професором кафедри сексології та медичної психології ХМАПО є Г. С. Кочарян – доктор медичних наук, професор, академік Російської академії природознавства (РАП), заслужений діяч науки та освіти (РАП). Доцентом кафедри ендокринології та дитячої ендокринології ХМАПО працює Л. С. Давидянц – кандидат медичних наук, доцент.

На 2009 р. завідувачем кафедри психологічного консультування та психотерапії ХНУ імені В. Н. Каразіна та завідувачем кафедри психології Національного аерокосмічного університету ім. М. С. Жуковського, є доктор психологічних наук, професор О. С. Кочарян.

З 1997 р. завідувачем кафедри штучного інтелекту Харківського національного університету радіоелектроніки є В. Я. Терзіян – доктор технічних наук, професор, провідний науковий співробітник університету міста Ювяскюля (Фінляндія), запрошений професор декількох європейських університетів.

З 1968 р. в НТУ «ХП» викладає кандидат фізико-математичних наук, професор Ю. Л. Геворкян, який у 1987 р. став завідувачем кафедри вищої математики. Доктором технічних наук, професором, відмінником освіти України, дійсним членом Академії будівництва України, членом-кореспондентом Міжнародної академії наук екології, безпеки людини та природи є С. М. Епоян. Завідувачем кафедри економіки і маркетингу Національного аерокосмічного університету ім. М. С. Жуковського є доктор технічних наук, професор В. М. Вартачан.

Таким чином, харківські вірмени внесли значний внесок у науковий розвиток міста та країни. Різноманітні почесні звання та нагороди свідчать про визнання їх досягнень на державному рівні. Серед харківських вірмен було 14 докторів та 8 кандидатів наук, 17 з яких отримали вчене звання професора. Вони проводили дослідження в технічних, медичних, психологічних, економічних, фізико-математичних та інших науках. Серед харківських вищих навчальних закладів найбільшими за кількістю вірмен-вчених були Національний технічний університет «ХП», Харківська медична академія післядипломної освіти та Українська державна академія залізничного транспорту.

Оценка деятельности Податной инспекции как специального фискального органа России современниками (1885–1917 гг.)

Елена Кравцова

Курский государственный медицинский университет

E-mail: elenakravcova@yandex.ru

Созданная в 1885 г. Податная инспекция стала недостающим связующим звеном между государством и плательщиками. О ее деятельности сохранилось не много оценок современников, сделанных, в основном, самими